

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Факультет міжнародних відносин, політології та соціології

Кафедра світового господарства і міжнародних економічних відносин

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

**«Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків Італії та Іспанії в умовах
невизначеності»**

**«Development of Foreign Economic Relations of Italy and Spain in Conditions
of Uncertainty»**

Виконав: здобувач денної форми навчання
спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

Освітня програма «Міжнародні економічні відносини»

Радченко Богдан Сергійович

Керівник: д.е.н., проф. Якубовський С.О. _____

Рецензент: д.е.н., проф. Горняк О.В.

Рекомендовано до захисту:

Протокол засідання кафедри

№ _ від _____ 2024 р.

Завідувач кафедри

Захищено на засіданні ЕК №

протокол №__ від _____ 06.2024 р.

Оцінка _____ / _____ / _____

Голова ЕК

_____ ЯКУБОВСЬКИЙ Сергій

_____ ПІЧУГІНА Юлія

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ІТАЛІЇ ТА ІСПАНІЇ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	5
РОЗДІЛ 2. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ СКЛАДОВИХ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ІТАЛІЇ ТА ІСПАНІЇ.....	12
2.1. Особливості формування поточних рахунків платіжних балансів Італії та Іспанії.....	12
2.2. Динаміка та структура фінансових рахунків Італії та Іспанії.....	19
2.3. Аналіз динаміки складових активів і пасивів міжнародних інвестиційних позицій Італії та Іспанії.....	25
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ІТАЛІЇ ТА ІСПАНІЇ З УКРАЇНОЮ.....	32
ВИСНОВКИ.....	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	40
ДОДАТКИ.....	44

ВСТУП

Сучасний світ стикається з численними економічними викликами, включаючи вплив пандемії COVID-19, зростаючу інфляцію, коливання цін на енергоносії та інші сировинні товари, а також геополітичну нестабільність, спричинену конфліктами, такими як війна Росії проти України. Ці фактори створюють значну невизначеність у світовій економіці, що впливає на зовнішньоекономічні зв'язки країн, зокрема Італії та Іспанії.

Італія та Іспанія є важливими економічними суб'єктами в Європі, і їх зовнішньоекономічні зв'язки є ключовими для національного економічного зростання. Дослідження розвитку цих зв'язків в умовах невизначеності допоможе зрозуміти, як обидві країни адаптуються до змінних економічних умов та які стратегії використовують для підтримки стабільності та зростання.

Італія та Іспанія інтегровані в глобальні ринки, і їх економічний добробут значною мірою залежить від стану міжнародної торгівлі, інвестицій та фінансових потоків. Вивчення зовнішньоекономічних зв'язків у контексті невизначеності дозволить виявити нові можливості для зростання та розвитку, а також потенційні ризики, які можуть виникнути через глобальні економічні коливання.

Геополітичні зміни, такі як вихід Великобританії з ЄС, торгова війна між США та Китаєм, агресія Росії проти України, а також санкції та обмеження, пов'язані з конфліктами, створюють додаткові виклики для зовнішньоекономічних зв'язків Італії та Іспанії. Аналіз впливу цих факторів є важливим для розуміння того, як країни можуть захистити свої економічні інтереси та забезпечити стабільність у міжнародних економічних відносинах.

Зовнішньоекономічні зв'язки відіграють важливу роль у забезпеченні сталого розвитку, сприяючи економічному зростанню, створенню робочих місць та впровадженню нових технологій. Дослідження того, як Італія та Іспанія можуть підтримувати та розвивати свої зовнішньоекономічні зв'язки в

умовах невизначеності, сприятиме розробці політик, що забезпечують довгострокову стабільність та процвітання.

Метою кваліфікаційної роботи є аналіз особливостей розвитку зовнішньоекономічних зв'язків Італії та Іспанії в умовах невизначеності.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення у кваліфікаційній роботі наступних завдань:

- ознайомитись з теоретичними основи аналізу розвитку зовнішньоекономічних зв'язків Італії та Іспанії в умовах невизначеності;
- виявити особливості формування поточних рахунків платіжних балансів Італії та Іспанії;
- дослідити динаміку та структуру фінансових рахунків Італії та Іспанії;
- провести аналіз динаміки складових активів і пасивів міжнародних інвестиційних позицій Італії та Іспанії;
- охарактеризувати особливості зовнішньоекономічних операцій Італії та Іспанії з Україною.

Об'єктом дослідження – є економіки Італії та Іспанії.

Предметом дослідження – є теоретичні основи та прикладні аспекти розвитку зовнішньоекономічних зв'язків Італії та Іспанії в умовах невизначеності.

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є дані та матеріали з сайту Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Державної служби статистики України, наукові публікації.

При написанні роботи були використані теоретико-критичний аналіз джерел за темою дослідження, графічний аналіз, зіставлення, узагальнення і синтезування отриманої інформації.

РОЗДІЛ 1.
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ РОЗВИТКУ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ІТАЛІЇ ТА ІСПАНІЇ В
УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

У першому розділі кваліфікаційної роботи проаналізуємо результати досліджень іноземних вчених стосовно розвитку зовнішньоекономічних зв'язків Італії та Іспанії в умовах невизначеності

Згідно результатів дослідження «Переживаючи бурю: характеристика нещодавнього шоку умов торгівлі в Італії» (2024) пандемія COVID-19 та подальше економічне відновлення стали переломним моментом для світової економіки [1]. Після викликаного пандемією скорочення економічної активності та пригнічених цін у 2020 році, з 2021 року, зокрема, почали зростати ціни на енергоносії разом із відновленням загального попиту. Тим часом, у другій половині 2021 року ціни на ключові матеріали та проміжні товари почали зростати через глобальний дефіцит сировини та міжнародні логістичні труднощі, спричинені подальшими спалахами COVID-19 та обмежувальними політиками в кількох регіонах, на фоні сильного попиту, викликаного глобальним відновленням, та заходами, вжитими компаніями, залученими в ланцюги постачання, для збільшення запасів з метою підвищення стійкості. Відновлення після початкової фази пандемії також призвело до зростання невідповідності між попитом і пропозицією, особливо на ринках нафти та природного газу; зростання цін на природний газ було додатково посилено скороченням поставок газу з Росії, спочатку через погодні умови, а пізніше як форму політичного тиску, пов'язаного зі спірним відкриттям газопроводу "Північний потік-2" [1].

У лютому 2022 року вторгнення Росії в Україну призвело до подальшого, виняткового зростання цін внаслідок дефіциту стратегічних компонентів, вироблених у зоні бойових дій, та наслідків економічних санкцій проти Росії, запроваджених міжнародною спільнотою. Ці події підвищили

ціни на імпорт та експорт у країнах єврозони в різний спосіб залежно від їхньої енергетичної (особливо природного газу) та стратегічної залежності від закордонних поставок, що призвело до виняткових негативних шоків умов торгівлі (ТОТ). Останні, у свою чергу, вплинули як на сальдо поточних рахунків (СА), так і, зрештою, на економічну активність.

Результати дослідження свідчать про те, що у контексті зниження цін на енергоносії з останніх місяців 2022 року, поступова заміна російських джерел енергії та диверсифікація постачальників сировини сприяли перериванню погіршення умов торгівлі. Однак, триваюча війна та високі геополітичні напруженості – включаючи кризу на Близькому Сході – свідчать про те, що більш серйозна фрагментація торгівлі товарами є основним ризиком і що ринки енергії та критичних ресурсів залишаються напруженими. В результаті, волатильність цін на енергоносії та сировину зараз залишається високою, а короткострокові та середньострокові зміни умов торгівлі та їхні реальні наслідки залишаються невизначеними [1].

Разом з тим результати досліджень свідчать про те, що погіршення загальних умов торгівлі в Італії в 2021-2022 роках було менш драматичним, ніж спостерігалось під час нафтової кризи 1970-х років, але все ж дуже значним. Зокрема, за даними дефляторів національних рахунків, падіння умов торгівлі товарами в Італії – основного драйвера загальних умов торгівлі – було більш вираженим, ніж в інших основних економіках єврозони, через виключно великий позитивний розрив між зростанням цін на імпорт та експорт. У той час як дефлятори експорту в Італії були в цілому на рівні з тими, що спостерігалися в Німеччині та Франції, дефлятори імпорту зросли значно більше, ніж у цих двох економіках [1].

Таким чином, погіршення умов торгівлі для Італії було викликане енергетичними товарами і було більш значним, ніж в інших економіках єврозони, через більш значне зростання цін на імпорт енергоносіїв та більшу частку енергетичних продуктів у загальному імпорті. Енергетичний компонент також був основним драйвером як сильного погіршення сальдо

поточного рахунку, так і значного негативного ефекту доходу. Однак, на думку експертів, Італія успішно пережила кризу: поступове відновлення умов торгівлі з 2022 року призвело до повернення позитивного сальдо поточного рахунку та позитивного ефекту доходу [1].

У статті «Роль мови та "зроблено в Італії" в міжнародній торгівлі» (2023) досліджується зв'язок між мовою та торгівлею і визнається мова як код спілкування та важливий компонент культури. У дослідженні проаналізовано випадок Італії, де значна частина експорту пов'язана з образом "Зроблено в Італії" (наприклад, їжа італійської традиції, розкішні автомобілі, модний одяг тощо). У цьому контексті мова є засобом передачі підказок і символів, які стають частиною самих товарів. Зокрема, у дослідженні вивчено, чи асоціюються італійський як мова міграції (підтверджена наявністю мігрантів італійського походження), італійський як культурна мова (підтверджена наявністю студентів італійської мови) та близькість до італійської мови з італійським експортом. Автори застосовують регресію Пуассона за псевдо-максимальною правдоподібністю на базі даних, що включає 190 країн, куди Італія експортує. Результати показали позитивний зв'язок між італійським експортом, включаючи товари з умовно визначеного основного набору секторів "зроблено в Італії", з наявністю мігрантів італійського походження та студентів в італійських культурних інститутах. Ці висновки головним чином стосуються експорту до країн з високим рівнем доходу [2].

Дослідження «На шляху до сталого навколишнього середовища в Італії: роль глобалізації торгівлі, людського капіталу та споживання відновлюваної енергії» (2024) оцінює вплив фінансового розвитку (FD), економічного зростання (GDP), глобалізації торгівлі (TGLO), споживання відновлюваної енергії (REC) та людського капіталу (HC) на екологічний слід (ECF) в Італії, використовуючи дані за період з 1985 по 2018 рік. Автори також оцінюють комбінований вплив глобалізації торгівлі та людського капіталу на екологічний слід. Для вивчення цих зв'язків дослідження використовує модель авторегресивного розподіленого лагу (ARDL) для виявлення як

довгострокових, так і короткострокових зв'язків між екологічним слідом та його чинниками. Крім того, автори використовують динамічні OLS (DOLS) та повністю модифіковані OLS (FMOLS) довгострокові оцінки як перевірки надійності. Нарешті, каузальність на різних частотах оцінюється за допомогою тесту каузальності у частотній області [3].

Результати дослідження свідчать про те, що зростання екологічного сліду пов'язане зі збільшенням економічного зростання; зменшення екологічного сліду пов'язане зі збільшенням споживання відновлюваної енергії, глобалізацією торгівлі та людським капіталом; комбінований вплив людського капіталу та глобалізації торгівлі зменшує екологічний слід, і комбінований вплив глобалізації торгівлі та людського капіталу пом'якшує екологічний слід в Італії. Крім того, результати тесту на каузальність показали, що всі екзогенні змінні можуть значно передбачати екологічний слід у довгостроковій перспективі, за винятком фінансового розвитку [3].

Згідно результатів дослідження «Відмінності, закладені в камені: докази компромісу нерівності та мобільності в Італії» (2022) спостереження за динамікою індивідуального доходу є вирішальним для оцінки характеристик процесу формування нерівності доходів та його наслідків для індивідуального та соціального благополуччя. На думку авторів дослідження, враховуючи рівень поперечної нерівності, мобільне суспільство стикається з іншими викликами, ніж те, де люди застрягли на своїх доходних позиціях на все життя або бачать застій своїх доходів. Крім того, люди віддають перевагу стабільному доходу перед коливним, і політична увага має зосереджуватися як на рівні доходу, так і на його динаміці. Використовуючи Італію як кейс дослідження, автори характеризують довгострокову еволюцію внутрішньопоколінної мобільності за останні п'ятдесят років і знаходять докази компромісу між нерівністю доходів і "хорошою" мобільністю та комплементарністю з найгіршими уявленнями про мобільність, пов'язаними з нестабільністю доходів. Використовуючи індивідуальні оцінки хорошої та поганої мобільності, у статті виявлено проблеми нерівної мобільності -

концентрацію низької висхідної мобільності та частих коливань серед найбільш вразливих груп [4].

У дослідженні «Реалізація грошово-кредитної політики в Італії: роль операцій РЕПО та офіційних курсів» (2020) визначено, що монетарна політика Італії базується як на встановленні офіційних ставок, так і на операціях на відкритому ринку, переважно через аукціони зворотного викупу цінних паперів зі змінною ставкою. Офіційні ставки змінюються рідко і поступово, тоді як ставки РЕПО перебувають під непрямим впливом Банку Італії через контроль ліквідності, що дозволяє їм змінюватися більш гнучко і поступово [5].

У статті розглядається різна роль цих інструментів у монетарній системі та їх вплив на передавання монетарної політики. Докладно описуються основні інституційні особливості монетарних інструментів в Італії, процес встановлення ставок політики та їх зв'язок з управлінням ліквідністю. Проводиться порівняння ситуації в Італії з іншими країнами, а також обговорюються наслідки різних підходів до управління процентними ставками. Представлені економетричні оцінки впливу як офіційних ставок, так і ставок РЕПО на банківські ставки, коротко- та довгострокові ринкові ставки, а також на очікування нефінансових агентів.

У статті розглядаються причини вибору між різними підходами до встановлення процентних ставок: прозорими, дискретними та постійними змінами або більш поступовими, гнучкими та менш помітними. Автори виявили, що ставка РЕПО та офіційна ставка впливають на монетарні передачі різними способами. Ставка РЕПО переважно впливає на короткостроковий кінець кривої дохідності та, оскільки вона відображає фактичну вартість рефінансування банків, формує рівень, на якому ринкові ставки та банківські ставки збігаються у довгостроковій перспективі. Офіційний курс відіграє набагато більшу роль у прискоренні динамічної адаптації та формуванні очікувань нефінансових операторів [5].

Автори статті «Цифровізація та трудові відносини у сфері роздрібно́ї торгівлі. Дослідження ролі профспілок в Італії та Іспанії» (2024) досліджують реакції профспілок на цифровізацію в магазинах роздрібно́ї торгівлі в Італії та Іспанії. Розглядаються критичні питання, часто пов'язані з цифровою трансформацією роботи, включаючи надмірну гнучкість роботи, високий рівень моніторингу та невідповідність навичок. Автори обговорюють два альтернативні шляхи розвитку трудових відносин: «низький шлях», за яким цифровізація посилює ринкове регулювання та здатність роботодавців одноосібно контролювати робочу силу; або «високий шлях», де цифровізація забезпечує кращі умови праці та підвищує продуктивність бізнесу. Спираючись на документальний аналіз, напівструктуровані інтерв'ю з лідерами профспілок та контент-аналіз колективних угод, підписаних на секторальному, територіальному та корпоративному рівнях, результати показують, як італійські та іспанські профспілки намагаються використати цифровізацію в магазинах для збільшення свого впливу та прагнуть до «високого шляху». Загалом, ця робота підтверджує виклики стримування роздрібно́го сектора від переслідування «низького шляху», водночас підкреслюючи деякі інституційні фактори та стратегії профспілок, які можуть змінити ситуацію [6].

Згідно результатів дослідження «Міграція, профспілки та перебудова соціальної інтеграції: приклад участі територіальних профспілок у Франції, Італії та Іспанії» (2023) європейський ринок праці та трудові відносини розвиваються у вкрай проблемних напрямках, з багатьма працівниками, які все більше піддаються вразливим умовам праці, та роботодавцями, які не завжди визнають трудове законодавство та права на робочому місці. Саме тому питання про те, як профспілки та соціальні організації досягають цієї незахищеної робочої сили і забезпечують її інформування про свої права, стає все більш складним завданням через все більш непрофспілкове середовище, а також приховані сфери роботи та групи працівників. На думку авторів дослідження використання загрози звільнення для підриву прав працівників,

поряд з завісою мовчання, що виникає через неможливість працівників комунікувати або відстоювати питання, такі як тривалі робочі години, небезпечні умови праці або управлінське знушення, робить їх особливо вразливими до експлуатації або "надексплуатації". Багато профспілок намагалися досягти такої робочої сили через зустрічі, служби підтримки, друк матеріалів різними мовами та багато іншого. Однак, досягти мігрантів-працівників, особливо якщо вони є недокументованими, та організувати їх завжди вважалося важким завданням [7].

У дослідженні Асьєра Мінондо (2021) проаналізовано вплив COVID-19 на торгівлю товарами та послугами в Іспанії. Згідно його результатів автор стверджує, що криза COVID-19 призвела до найрізкішого падіння торгівлі товарами та послугами в Іспанії за останні десятиліття. Заходи стримування, прийняті для запобігання поширенню вірусу, спричинили особливо інтенсивне падіння торгівлі послугами. При цьому велика частка транспортного обладнання, капітальних товарів, продуктів, що споживаються на відкритому повітрі, та туризму в експорті Іспанії зробила торговельну кризу COVID-19 більш інтенсивною в Іспанії, ніж в інших країнах Європейського Союзу [8].

Отже, критичний аналіз результатів досліджень вчених сучасних тенденцій у розвитку економік та зовнішньоекономічних зв'язків Італії та Іспанії свідчить про те, що обидві країни стабільно розвиваються, використовуючи власні конкурентні переваги. При цьому економіки Італії та Іспанії суттєво постраждали від світової пандемії та війни Росії проти України.

Разом з тим, відновлення, яке почалося після світової пандемії в Італії та Іспанії, триває, а наслідки запровадження суворих санкцій проти Росії повністю компенсуються поставками енергоносіїв з інших регіонів світу.

РОЗДІЛ 2

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ СКЛАДОВИХ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ІТАЛІЇ ТА ІСПАНІЇ

2.1. Особливості формування поточних рахунків платіжних балансів Італії та Іспанії

Експортно-імпортні операції відіграють важливу роль у розвитку економіки будь-якої країни. Так, експорт сприяє збільшенню національного доходу та валового внутрішнього продукту (ВВП), оскільки доходи від продажу товарів і послуг за кордон повертаються до країни. Імпорт забезпечує доступ до необхідних товарів, технологій та сировини, які можуть бути відсутні або обмежені на внутрішньому ринку, що сприяє підвищенню продуктивності та інноваційності.

Позитивний торговельний баланс (перевага експорту над імпортом) сприяє зміцненню національної валюти та зменшенню зовнішнього боргу. Негативний торговельний баланс може вказувати на залежність країни від імпорту, що може бути викликом для економічної стабільності.

Експорт відкриває нові ринки для національних виробників, що дозволяє їм збільшувати виробництво та зменшувати залежність від внутрішнього попиту. Доступ до глобальних ринків може стимулювати розвиток нових продуктів і підвищення якості продукції для конкуренції на міжнародній арені.

Успішна експортна діяльність може залучити іноземні інвестиції, оскільки інвестори зацікавлені в країнах з активною та стабільною торговельною політикою.

Інвестиції можуть бути спрямовані на розвиток інфраструктури, виробничих потужностей та технологій.

Далі проаналізуємо основні складові поточного рахунку країн.

Таблиця 2.1

**Динаміка товарної торгівлі Італії та Іспанії
за 2018-2023 роки, у млн. дол.**

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Торгівельний баланс Італії	54146	67887	78588	57963	-20617	45616
Експорт Італії	532948	513847	474601	587785	625528	645565
Імпорт Італії	478801	445961	396014	529820	646144	599949
Торгівельний баланс Іспанії	-34517	-29801	-9798	-27710	-62248	-35458
Експорт Іспанії	344007	329960	303819	374814	412799	417705
Імпорт Іспанії	378524	359763	313619	402525	475048	453162

Джерело: складено автором на основі даних [9, 10].

Результати аналізу даних таблиці 2.1 свідчать про те, що Італія мала позитивний торгівельний баланс у 2018-2021 роках, але в 2022 році він став негативним (-20,617 млрд. доларів), що пов'язано зі збільшенням вартості імпорту. У 2023 році баланс знову став позитивним (45,616 млрд. доларів). Експорт Італії був стабільним і зростав протягом років, зниження спостерігалось лише у 2020 році через пандемію. Найбільше зростання експорту спостерігалось в 2022 і 2023 роках. Імпорт Італії також зростав, з найбільшим приростом у 2022 році (646,144 млрд. доларів). У 2023 році імпорт дещо знизився до 599,949 млрд. доларів. Приріст вартості імпорту у 2022 році був пов'язаний з початком повномасштабної війни Росії проти України та запровадженням антиросійських санкцій, що призвело до зростання цін на сировинний імпорт Італії.

Іспанія мала постійно негативний торгівельний баланс, з найбільшим дефіцитом у 2022 році (-62,248 млрд. доларів). У 2023 році дефіцит зменшився до -35,458 млрд. доларів. Експорт Іспанії був відносно стабільним з деяким зниженням у 2020 році, після чого відбулося зростання у 2021-2023 роках, досягнувши 417,705 млрд. доларів у 2023 році. Імпорт Іспанії знижувався у 2019-2020 роках, а потім знову зростав у 2021-2022 роках, досягнувши піку у 2022 році (475,048 млрд. доларів). У 2023 році імпорт дещо знизився до 453,162 млрд. доларів.

Італія має позитивний торгівельний баланс у більшості років, за

винятком 2022 року, тоді як Іспанія постійно має дефіцит. Найбільший дефіцит в обох країнах спостерігався у 2022 році. Експорт Італії значно перевищує експорт Іспанії у всі роки. Італія демонструє стабільне зростання експорту, тоді як експорт Іспанії коливався, але також зростав у 2021-2023 роках. Імпорт Італії також значно перевищує імпорт Іспанії. Імпорт обох країн зростав у 2021-2022 роках, але знизився у 2023 році.

Таким чином, результати проведеного дослідження свідчать про те, що динаміка товарної торгівлі Італії та Іспанії за 2018-2023 роки показує суттєві коливання в експортно-імпортних операціях, особливо під впливом пандемії COVID-19 та інших глобальних економічних чинників, у першу чергу війни Росії проти України.

Таблиця 2.2

**Динаміка торгівлі послугами Італії та Іспанії
за 2018-2023 роки, у млн. дол.**

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Баланс послуг Італії	-3529	-528	-9322	-11466	-12069	-8181
Експорт послуг Італії	123107	122306	85350	103642	127336	148024
Імпорт послуг Італією	126637	122835	94671	115110	139405	156205
Баланс послуг Іспанії	73002	70713	28287	41678	78799	100712
Експорт послуг Іспанії	155361	156672	90049	118546	165241	198126
Імпорт послуг Іспанією	82359	85957	61761	76868	86442	97414

Джерело: складено автором на основі даних [11, 12].

Результати аналізу даних, наведених у таблиці 2.2, свідчать про те, що Італія мала негативний баланс послуг протягом усіх років. Найбільший дефіцит спостерігався у 2022 році (-12,069 млрд. доларів), але в 2023 році дефіцит зменшився до -8,181 млрд. доларів. Експорт послуг Італії зменшився у 2020 році (85,350 млрд. доларів) через пандемію, але потім значно зріс у 2021-2023 роках, досягнувши 148,024 млрд. доларів у 2023 році. Імпорт послуг Італією також знизився у 2020 році (94,671 млрд. доларів), але потім зростав, досягнувши 156,205 млрд. доларів у 2023 році. Іспанія мала позитивний баланс послуг протягом усіх років, з найбільшим профіцитом у 2023 році (100,712 млрд. доларів). Експорт послуг Іспанії знизився у 2020 році (90,049 млрд. доларів), але потім значно зріс, досягнувши 198,126 млрд. доларів у 2023 році.

Імпорт послуг Іспанію також знизився у 2020 році (61,761 млрд. доларів), але потім зростав, досягнувши 97,414 млрд. доларів у 2023 році.

Італія мала постійно негативний баланс послуг, тоді як Іспанія мала позитивний баланс. Іспанія демонструвала значно кращі результати у торгівлі послугами порівняно з Італією.

Експорт Іспанії перевищував експорт Італії у всі роки. Іспанія демонструвала стабільне зростання експорту, тоді як експорт Італії коливався, але зростав у 2021-2023 роках. Імпорт Іспанії був нижчим за імпорт Італії у всі роки. Іспанія показувала стабільне зростання імпорту, тоді як імпорт Італії зростав більш стрімко у 2021-2023 роках.

Отже, аналіз динаміки торгівлі послугами Італії та Іспанії за 2018-2023 роки показує різні підходи та результати у цій сфері. Італія мала постійно негативний баланс послуг, тоді як Іспанія мала стабільно позитивний баланс. Експорт і імпорт послуг обох країн знизився у 2020 році через пандемію, але потім зростав у наступні роки.

Іспанія демонструє кращі результати у торгівлі послугами, що позитивно впливає на її економіку.

Таблиця 2.3

**Динаміка первинних доходів Італії та Іспанії
за 2018-2023 роки, у млн. дол.**

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Сальдо первинних доходів Італії	22338	15427	24541	27550	18458	-5534
Надходження первинних доходів до Італії	93404	90670	77857	95346	104344	126236
Виплати первинних доходів Італією	71064	75244	53319	67798	85885	131769
Сальдо первинних доходів Іспанії	1939	2441	3483	11127	6769	-10023
Надходження первинних доходів до Іспанії	76946	75729	59367	75970	77239	104439
Виплати первинних доходів Іспанією	75007	73287	55885	64842	70472	114461

Джерело: складено автором на основі даних [13, 14].

Результати дослідження свідчать про те, що Італія мала позитивне сальдо первинних доходів з 2018 по 2022 роки, з найвищим показником у 2021 році (27,550 млрд. доларів). Однак, у 2023 році сальдо стало негативним (-5,534 млрд. доларів).

Надходження первинних доходів до Італії коливалися, але зростали в період з 2020 по 2023 роки, досягнувши 126,236 млрд. доларів у 2023 році. Виплати первинних доходів Італією значно зросли у 2022 та 2023 роках, досягнувши 131,769 млрд. доларів у 2023 році, що перевищує надходження і призвело до негативного сальдо.

Іспанія мала позитивне сальдо первинних доходів з 2018 по 2022 роки, з найвищим показником у 2021 році (11,127 млрд. доларів). Однак, у 2023 році сальдо стало негативним (-10,023 млрд. доларів). Надходження первинних доходів до Іспанії зростали у 2021-2023 роках, досягнувши 104,439 млрд. доларів у 2023 році. Виплати первинних доходів Іспанією зростали протягом аналізованого періоду, з найбільшим приростом у 2023 році (114,461 млрд. доларів).

Італія та Іспанія демонстрували позитивне сальдо протягом більшості років, але в 2023 році обидві країни мали негативне сальдо. При цьому Італія мала вищі надходження первинних доходів у всі роки порівняно з Іспанією. Обидві країни демонстрували зростання надходжень у 2021-2023 роках. Італія мала вищі виплати первинних доходів порівняно з Іспанією. Обидві країни мали тенденцію до зростання виплат, з різким збільшенням у 2023 році.

Результати порівняльного аналізу двох країн свідчать про те, що динаміка первинних доходів Італії та Іспанії за 2018-2023 роки свідчить про стабільне зростання надходжень та виплат у обох країнах, з особливим зростанням виплат у 2023 році, що призвело до негативного сальдо.

При цьому Італія має вищі показники надходжень і виплат порівняно з Іспанією.

Таблиця 2.4

**Динаміка вторинних доходів Італії та Іспанії
за 2018-2023 роки, у млн. дол.**

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Сальдо вторинних доходів Італії	-18969	-17473	-18708	-22498	-18557	-20350
Надходження вторинних доходів до Італії	21705	19927	21730	24602	23810	25283
Виплати вторинних доходів Італією	40676	37401	40440	47102	42366	45633
Сальдо вторинних доходів Іспанії	-13942	-14107	-13743	-14199	-15223	-14139
Надходження вторинних доходів до Іспанії	20550	19683	20279	25994	24859	27998
Виплати вторинних доходів Іспанією	34493	33790	34022	40195	40083	42136

Джерело: складено автором на основі даних [15, 16].

Результати проведеного аналізу свідчать про те, Італія мала постійно негативне сальдо вторинних доходів протягом 2018-2023 років. Найбільший дефіцит спостерігався у 2021 році (-22,498 млрд. доларів), але в 2023 році він також залишився значним (-20,350 млрд. доларів). Надходження вторинних доходів до Італії поступово зростали протягом аналізованого періоду, досягнувши 25,283 млрд. доларів у 2023 році. Виплати вторинних доходів Італією також зростали, досягнувши піку у 2021 році (47,102 млрд. доларів) і залишаючись високими у 2023 році (45,633 млрд. доларів).

Іспанія також мала постійно негативне сальдо вторинних доходів, з найбільшим дефіцитом у 2022 році (-15,223 млрд. доларів), але в 2023 році дефіцит зменшився до -14,139 млрд. доларів. Надходження вторинних доходів до Іспанії зростали протягом аналізованого періоду, досягнувши 27,998 млрд. доларів у 2023 році. Виплати вторинних доходів Іспанією також зростали, досягнувши 42,136 млрд. доларів у 2023 році.

Італія і Іспанія обидві мали негативне сальдо вторинних доходів протягом усіх років. Італія мала більш значні коливання в сальдо порівняно з Іспанією. Італія та Іспанія демонстрували стабільне зростання надходжень

вторинних доходів. Італія мала трохи вищі надходження у 2023 році порівняно з Іспанією. Виплати вторинних доходів в обох країнах збільшувались, причому Італія мала вищі показники виплат у всі роки.

Далі у підрозділі на рисунку 2.1 проведемо графічний аналіз стану поточних операцій Італії та Іспанії.

Рис. 2.1 Динаміка балансу поточних операцій Італії та Іспанії (2018 – 2023 рр.)

Джерело: складено на основі даних [17, 18].

Результати проведеного аналізу свідчать про те, що поточний рахунок Італії зростав з 2018 до 2020 року, досягнувши піка у 75,097 млрд. доларів у 2020 році. У 2021 році поточний рахунок значно зменшився до 51,549 млрд. доларів, що може бути наслідком економічних труднощів, зокрема, пов'язаних з пандемією COVID-19. У 2022 році Італія зафіксувала значний дефіцит поточного рахунку в розмірі -32,783 млрд. доларів, що вказує на серйозні економічні проблеми через зростання цін на енергоносії та інфляцію. У 2023 році поточний рахунок знову став позитивним (11,552 млрд. доларів), що свідчить про деяке відновлення економіки.

Поточний рахунок Іспанії залишався стабільним у 2018 та 2019 роках, зі

зростанням з 26,482 до 29,247 млрд. доларів. У 2020 році поточний рахунок значно зменшився до 8,229 млрд. доларів, що пов'язано з глобальною економічною кризою через пандемію. У 2021 та 2022 роках поточний рахунок залишався відносно стабільним, хоча й на нижчих рівнях (10,893 та 8,095 млрд. доларів відповідно). У 2023 році поточний рахунок різко збільшився до 41,094 млрд. доларів, що свідчить про поліпшення економічної ситуації та зростання експорту.

Отже, поточні рахунки обох країн зазнали значних коливань протягом 2018-2023 років, що відображає вплив глобальних економічних подій, таких як пандемія COVID-19 та війна в Україні. При цьому Іспанія продемонструвала відносно стабільні результати з менш значними коливаннями у порівнянні з Італією, яка мала більш різкі зміни, особливо в 2022 році. Обидві країни показали ознаки відновлення у 2023 році.

2.2. Динаміка та структура фінансових рахунків Італії та Іспанії

Фінансовий рахунок платіжного балансу відображає транзакції з фінансовими активами та зобов'язаннями між резидентами та нерезидентами країни. У цьому підрозділі будуть розглянуті основні аспекти фінансових рахунків платіжного балансу Італії та Іспанії.

З початку проаналізуємо стан балансу прямих інвестицій (ПІІ) країн, дані за якими наведені у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка прямих іноземних інвестицій Італії та Іспанії за 2018-2023 роки, у млн. дол.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Сальдо ПІІ для Італії	-5594	1682	21789	29960	-15930	-5217
Відплив ПІІ з Італії	38656	37444	4738	54862	46799	23082
Приплив ПІІ в Італію	44250	35761	-17050	24902	62728	28297
Сальдо ПІІ для Іспанії	-20511	8921	18155	-20032	-541	-4296
Відплив ПІІ з Іспанії	38114	34801	56476	37156	50885	31475
Приплив ПІІ в Іспанію	58626	25881	38323	57190	51425	35769

Джерело: складено автором на основі даних [21, 22].

Динаміка прямих іноземних інвестицій для Італії та Іспанії за період 2018-2023 років показує значні зміни в обох країнах. Італія показала значні коливання в сальдо ПІІ, зокрема різкий приріст у 2020 році та значне зменшення у 2022 році. При цьому вплив ПІІ з Італії був досить стабільним, з найбільшим впливом у 2021 році. Приплив ПІІ в Італію також показав значні коливання, зокрема різкий спад у 2020 році.

Графічний аналіз динаміки прямих іноземних інвестицій Італії та Іспанії за 2018-2023 роки наведено на рисунку 2.2.

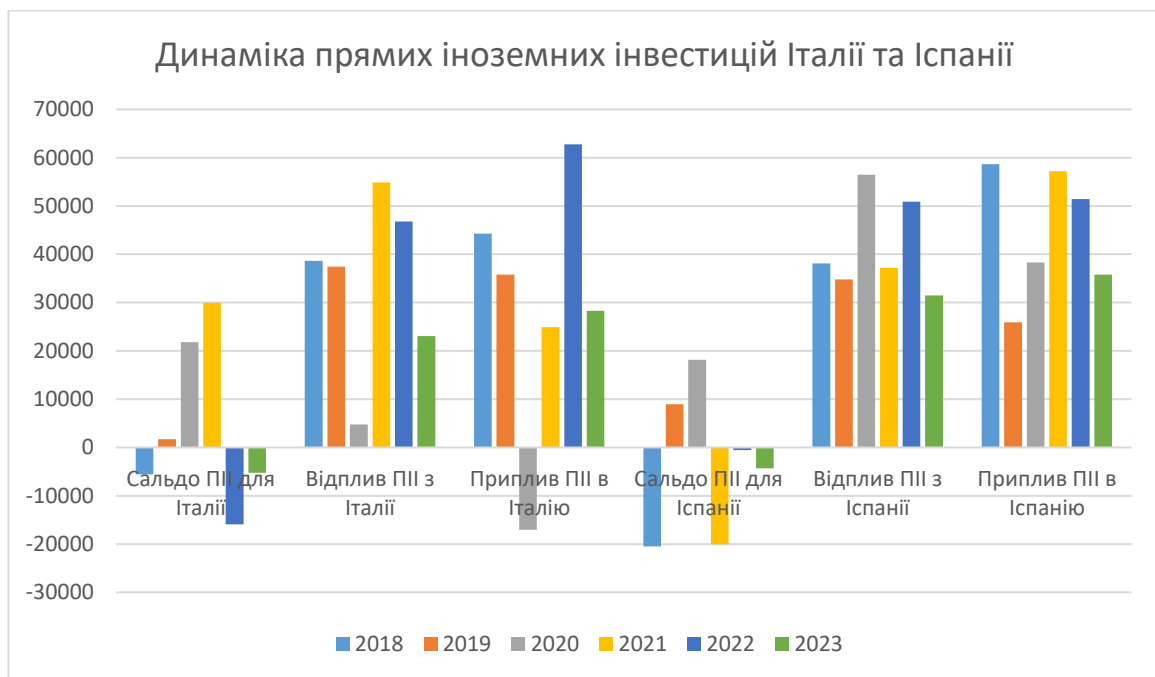

Рис. 2.2. Порівняння динаміки прямих іноземних інвестицій Італії та Іспанії за 2018-2023 роки, у млн. дол.

Джерело: складено автором на основі даних [21, 22].

Іспанія також показала значні коливання в сальдо ПІІ, зокрема великі негативні значення в 2018 і 2021 роках. Відплив ПІІ з Іспанії був найбільшим у 2020 році. Приплив ПІІ в Іспанію був стабільнішим, з найбільшим приростом у 2018 та 2021 роках. Таким чином, можна стверджувати, що Італія та Іспанія демонструють подібні тенденції, з великими коливаннями в сальдо ПІІ, відпливом та припливом ПІІ протягом зазначеного періоду.

У таблиці 2.6 наведені дані щодо динаміки портфельних іноземних інвестицій Італії та Іспанії за 2018-2023 роки.

Таблиця 2.6

**Динаміка портфельних іноземних інвестицій Італії та Іспанії
за 2018-2023 роки, у млн. дол.**

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Сальдо портфельних інвестицій для Італії	157072	-56361	130213	146423	173930	-31128
Відплив портфельних інвестицій з Італії	71516	81241	114091	152290	89423	52268
Приплив портфельних інвестицій в Італію	-85556	137603	-16122	5865	-84507	83398
Сальдо портфельних інвестицій для Іспанії	28823	-56073	90277	42213	46158	-18576
Відплив портфельних інвестицій з Іспанії	67245	37054	105255	124918	58849	47701
Приплив портфельних інвестицій в Іспанію	38421	93127	14978	82705	12691	66278

Джерело: складено автором на основі даних [23, 24].

Результати проведеного аналізу свідчать про те, що для Італії сальдо портфельних інвестицій демонструє значні коливання, зокрема великі позитивні значення в 2018, 2020-2022 роках, та негативні в 2019 і 2023 роках.

Графічний аналіз динаміки портфельних іноземних інвестицій Італії та Іспанії за 2018-2023 роки наведено на рисунку 2.3.

Рис. 2.3. Порівняння динаміки портфельних іноземних інвестицій Італії та Іспанії за 2018-2023 роки, у млн. дол.

Джерело: складено автором на основі даних [23, 24].

Відплив портфельних інвестицій з Італії збільшувався до 2021 року, після чого зменшився в наступні роки. Приплив портфельних інвестицій в Італію також показує значні коливання, зокрема великі негативні значення в 2018 та 2022 роках, та позитивні в інші роки.

Для Іспанії сальдо портфельних інвестицій показує позитивні значення в 2018, 2020-2022 роках, та негативні в 2019 і 2023 роках. Відплив портфельних інвестицій з Іспанії збільшувався до 2021 року, після чого дещо зменшився. Приплив портфельних інвестицій в Іспанію коливається, зокрема великий приріст в 2019 і 2021 роках.

Отже, Італія та Іспанія демонструють подібні тенденції в динаміці портфельних інвестицій, з великими коливаннями у сальдо, відпливі та припливі інвестицій протягом 2018-2023 років.

Таблиця 2.7

**Динаміка інших іноземних інвестицій Італії та Іспанії
за 2018-2023 роки, у млн. дол.**

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Сальдо інших інвестицій Італії	-110732	107392	-69478	-141583	-178213	72893
Надання кредитів з Італії	24818	20823	27602	33355	10053	-2299
Отримання кредитів в Італії	135549	-86569	97079	174936	188268	-75192
Сальдо інших інвестицій Іспанії	27825	83210	-91615	-8979	-24564	84994
Надання кредитів з Іспанії	74237	82468	24026	59431	75594	75544
Отримання кредитів в Іспанії	46410	-741	115640	68411	100159	-9450

Джерело: складено автором на основі даних [25, 26].

Як свідчать результати аналізу, сальдо інших інвестицій для Італії показує значні коливання, зокрема великі негативні значення в 2018, 2020-2022 роках, та позитивне значення в 2019 і 2023 роках. Надання кредитів з Італії є переважно стабільним, з деякими спадами в 2022 і негативним значенням у 2023 році. Отримання кредитів в Італії має значні коливання, зокрема великі позитивні значення в 2018, 2020-2022 роках, та негативні в 2019 і 2023 роках.

Графічний аналіз динаміки інших іноземних інвестицій Італії та Іспанії за 2018-2023 роки наведено на рисунку 2.4.

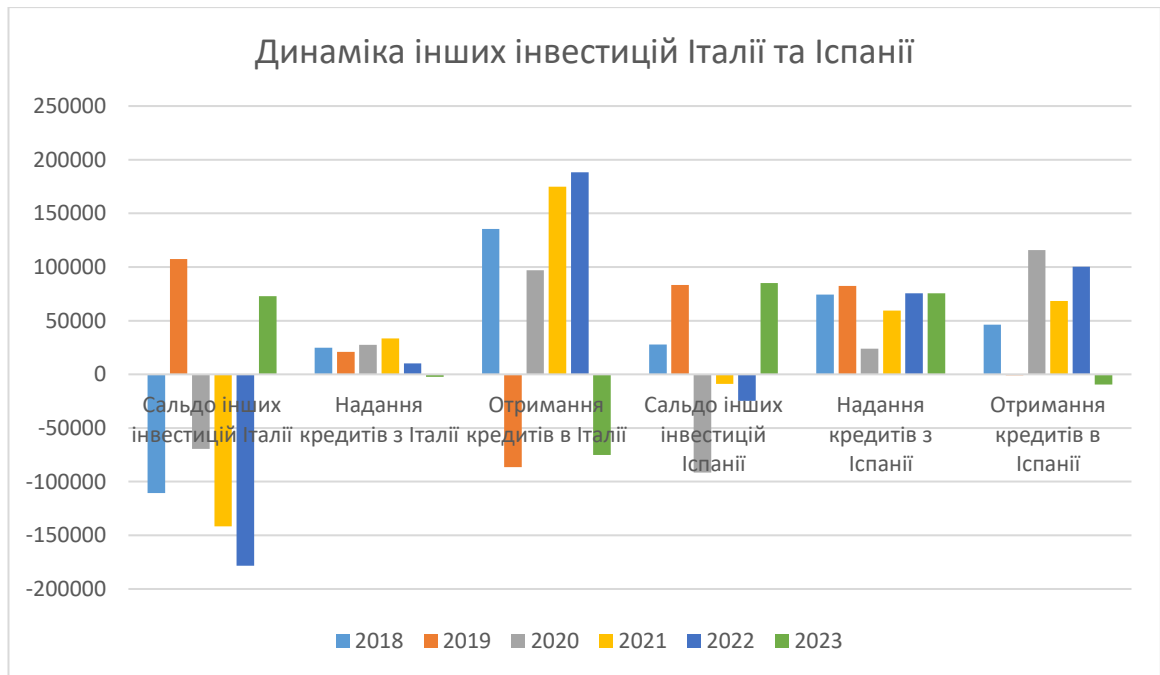

Рис. 2.4. Порівняння динаміки інших іноземних інвестицій Італії та Іспанії за 2018-2023 роки, у млн. дол.

Джерело: складено автором на основі даних [25, 26].

Згідно результатів аналізу сальдо інших інвестицій для Іспанії також показує коливання, з позитивними значеннями в 2018, 2019, та 2023 роках, і негативними в 2020-2022 роках. Надання кредитів з Іспанії демонструє зростання, особливо у 2019, 2022 та 2023 роках. Отримання кредитів в Іспанії також показує значні коливання, з великими позитивними значеннями в 2020-2022 роках та негативними у 2019 і 2023 роках.

Таким чином, Італія та Іспанія демонструють подібні коливання у динаміці інших інвестицій, з великими змінами у сальдо, наданні та отриманні кредитів протягом зазначеного періоду.

Графічний аналіз стану фінансових рахунків Італії та Іспанії за 2018-2023 роки наведено на рисунку 2.5.

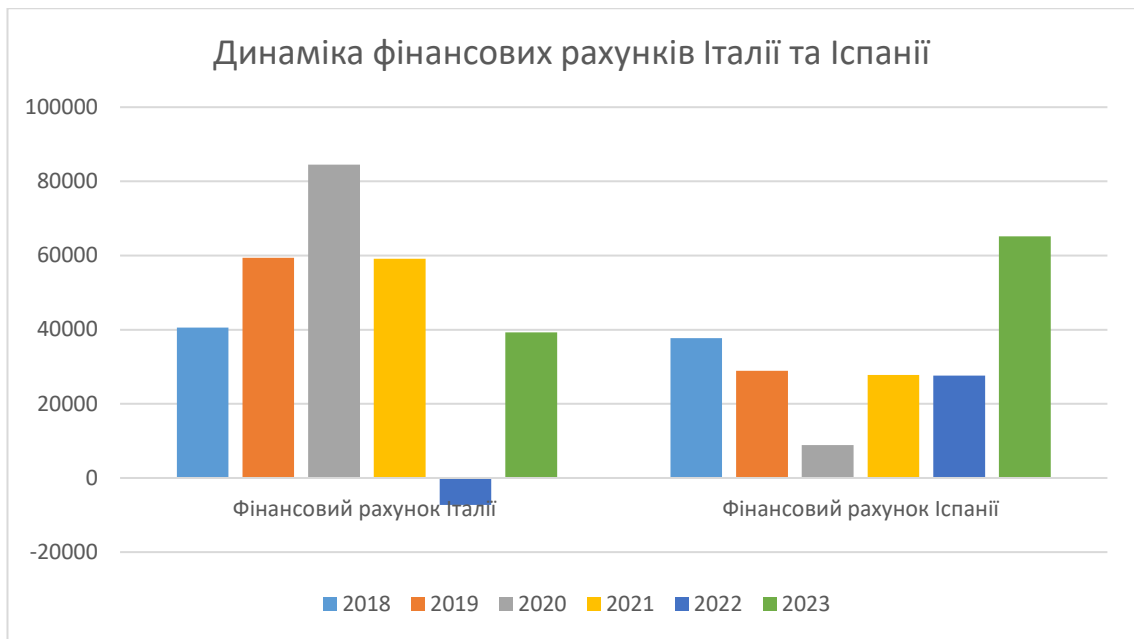

Рис. 2.5. Порівняння динаміки фінансових рахунків Італії та Іспанії за 2018-2023 роки, у млн. дол.

Джерело: складено автором на основі даних [19, 20].

Згідно результатів дослідження фінансовий рахунок Італії демонструє значні позитивні значення у 2018-2021 роках, з піком у 2020 році. У 2022 році спостерігається негативне значення фінансового рахунку, що може свідчити про економічні труднощі, які були обумовлені початком широкомасштабної агресії Росії проти України та запровадженням жорстких санкцій проти Росії. У 2023 році фінансовий рахунок знову стає позитивним, що свідчить про покращення економічної ситуації та зростанням закордонних інвестицій.

Фінансовий рахунок Іспанії показує позитивні значення протягом усього періоду, з найнижчим значенням у 2020 році. Після 2020 року спостерігається поступове зростання фінансового рахунку, що свідчить про покращення економічної ситуації та збільшення інвестицій за кордон. У 2023 році фінансовий рахунок досягає свого максимуму за зазначений період.

Таким чином, результати проведеного аналізу свідчать про те, що Італія та Іспанія демонструють різні тенденції у фінансових рахунках, зокрема Італія показала значні коливання, тоді як Іспанія демонструє поступове зростання після 2020 року.

2.3 Аналіз динаміки складових активів і пасивів міжнародних інвестиційних позицій Італії та Іспанії

Дослідження міжнародних інвестиційних позицій (МІП) є надзвичайно актуальним для розуміння економічних процесів, формування ефективної економічної політики та забезпечення стабільного економічного зростання, бо стан МІП свідчить про те, чи є країна боржником у світовій економіці, чи навпаки, кредитором.

Саме тому далі проаналізуємо динаміку складових активів і пасивів міжнародних інвестиційних позицій Італії та Іспанії.

Графічний аналіз структури активів МІП Італії за 2018-2023 роки наведено на рисунку 2.6.

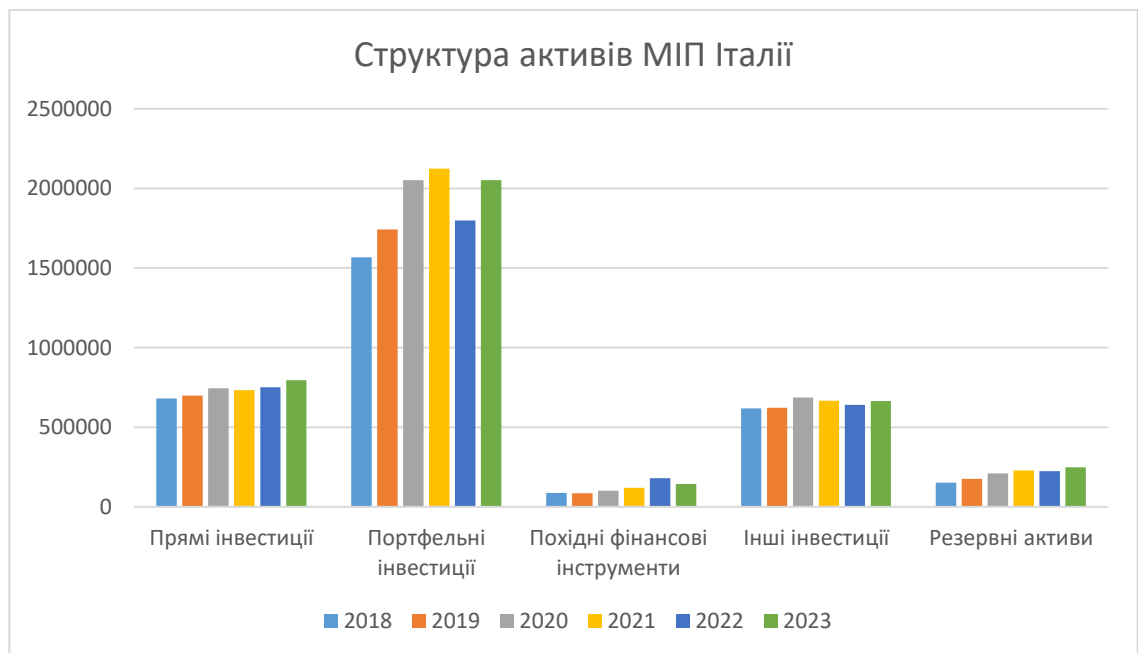

Рис. 2.6. Структура активів МІП Італії за 2018-2023 роки, у млн. дол.

Джерело: складено автором на основі даних [27].

Згідно результатів дослідження активи прямих інвестицій Італії показують стабільне зростання з 680,128 млрд. дол. у 2018 році до 795,767 млрд. дол. у 2023 році. Незважаючи на невеликий спад у 2021 році, загальна тенденція є позитивною. Активи портфельних інвестицій також демонструють значне зростання з 1 566,408 млрд. дол. у 2018 році до 2 052,225 млрд. дол. у 2023 році. Помітно, що після піку у 2020 році, в 2021 та 2022 роках було деяке

зниження, але в 2023 році знову спостерігається зростання. Активи похідних фінансових інструментів зросли з 86,614 млрд. дол. у 2018 році до 144,528 млрд. дол. у 2023 році. Найвищий показник був у 2022 році - 179,537 млрд. дол. Активи інших інвестиції демонструють зростання з 618,594 млрд. дол. у 2018 році до 663,549 млрд. дол. у 2023 році. Після піку у 2020 році, спостерігається деяке зниження у 2021 та 2022 роках, але в 2023 році знову спостерігається зростання. Резервні активи Італії стабільно зростали з 152,510 млрд. дол. у 2018 році до 247,517 млрд. дол. у 2023 році, показуючи постійний позитивний тренд протягом всього періоду.

Структура активів міжнародної інвестиційної позиції Італії демонструє загальне зростання протягом 2018-2023 років у більшості категорій. Портфельні інвестиції залишаються найвагомішою категорією активів, слідом за якими йдуть прямі інвестиції та інші інвестиції. Резервні активи також показують стабільне зростання, що свідчить про зміцнення економічної стабільності країни. Похідні фінансові інструменти, хоча й менш значущі за обсягом, також демонструють зростання, особливо в 2022 році.

Графічний аналіз структури активів МІП Іспанії за 2018-2023 роки наведено на рисунку 2.7.

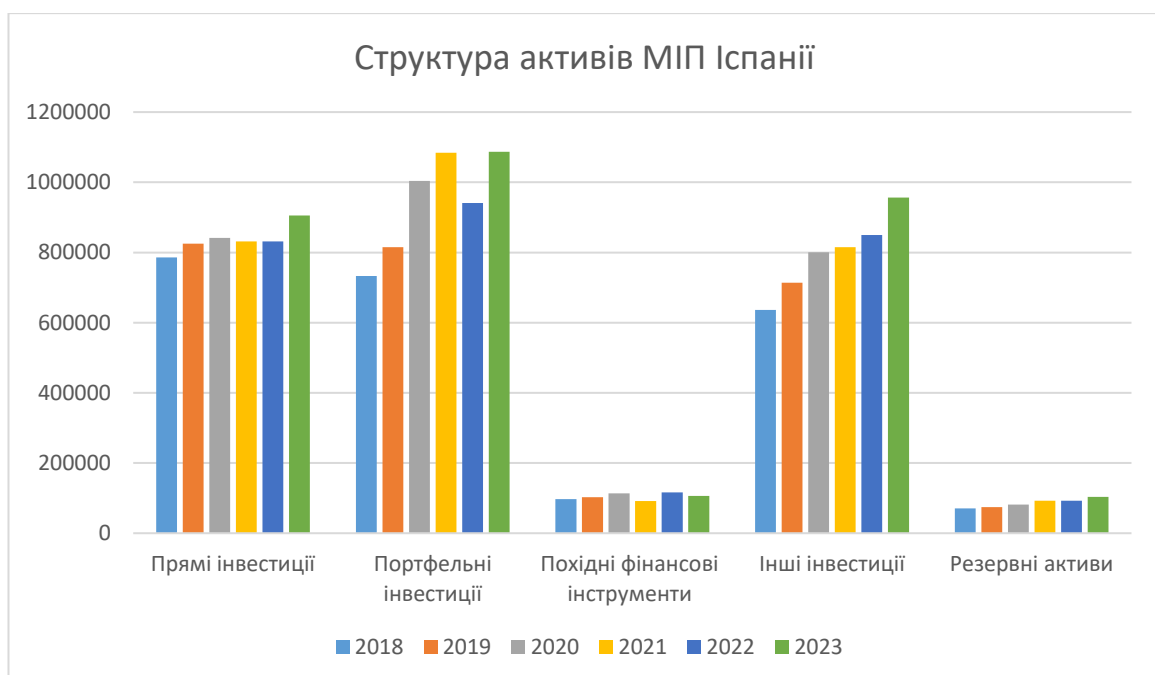

Рис. 2.7. Структура активів МІП Іспанії за 2018-2023 роки, у млн. дол.
Джерело: складено автором на основі даних [29].

Згідно результатів дослідження активи прямих інвестицій в Іспанію показують стабільне зростання з 786,157 млрд. дол. у 2018 році до 905,602 млрд. дол. у 2023 році. Протягом цього періоду спостерігається лише невелике зниження у 2021 та 2022 роках. Активи портфельних інвестицій демонструють значне зростання з 733,319 млрд. дол. у 2018 році до 1 087,165 млрд. дол. у 2023 році. Після піку у 2021 році було деяке зниження у 2022 році, але в 2023 році спостерігається нове зростання. Активи похідних фінансових інструментів зросли з 96,827 млрд. дол. у 2018 році до 106,325 млрд. дол. у 2023 році. Найвищий показник був у 2022 році - 116,557 млрд. дол. Активи інших інвестицій демонструють стійке зростання з 636,102 млрд. дол. у 2018 році до 956,285 млрд. дол. у 2023 році, що вказує на поступове збільшення обсягу цих активів протягом усього періоду. Резервні активи Іспанії стабільно зростали з 70,652 млрд. дол. у 2018 році до 103,105 млрд. дол. у 2023 році, показуючи постійний позитивний тренд протягом всього періоду.

Отже, структура активів міжнародної інвестиційної позиції Іспанії демонструє загальне зростання протягом 2018-2023 років у всіх категоріях активів. Портфельні інвестиції та інші інвестиції залишаються найвагомими категоріями активів. Прямі інвестиції також показують стабільне зростання, що свідчить про фінансові можливості національних інвесторів. Резервні активи, хоча і менш значущі за обсягом, також демонструють стабільне зростання, що вказує на зміцнення економічної стабільності країни.

Графічний аналіз структури зобов'язань МІП Італії за 2018-2023 роки наведено на рисунку 2.8.

Зобов'язання за прямими інвестиціями в Італії демонструють стабільне зростання з 560,387 млрд. дол. у 2018 році до 705,265 млрд. дол. у 2023 році, незважаючи на невеликі коливання в 2020 і 2021 роках. Зобов'язання за портфельними інвестиціями зростали до 2020 року, досягнувши піку у 1 662,860 млрд. дол., після чого спостерігається зниження у 2021 та 2022 роках. У 2023 році зобов'язання знову збільшуються до 1 441,992 млрд. дол.

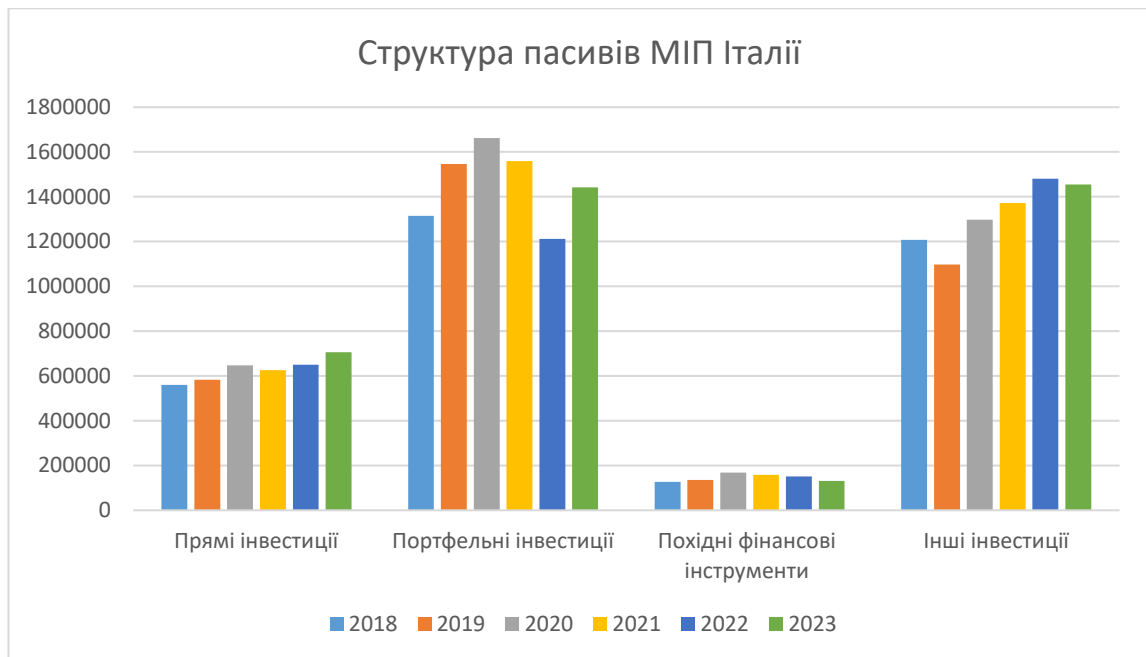

Рис. 2.8. Структура пасивів МІП Італії за 2018-2023 роки, у млн. дол.
Джерело: складено автором на основі даних [28].

Для Італії зобов'язання за похідними фінансовими інструментами зросли з 126,679 млрд. дол. у 2018 році до піку у 168,845 млрд. дол. у 2020 році, після чого спостерігається поступове зниження до 131,343 млрд. дол. у 2023 році. Зобов'язання за іншими інвестиціями демонструють зростання з 1 206,900 млрд. дол. у 2018 році до піку у 1 480,379 млрд. дол. у 2022 році, після чого спостерігається невелике зниження до 1 454,180 млрд. дол. у 2023 році.

Таким чином, результати проведеного аналізу свідчать про те, що структура зобов'язань міжнародної інвестиційної позиції Італії демонструє загальне зростання протягом 2018-2023 років у більшості категорій. Зобов'язання за прямими інвестиціями та іншими інвестиціями показують стійке зростання, що вказує на підвищену активність іноземних інвесторів у цих сферах. Зобов'язання за портфельними інвестиціями, хоча і показали зниження у 2021-2022 роках, знову збільшилися у 2023 році. Зобов'язання за похідними фінансовими інструментами, незважаючи на коливання, демонструють поступове зниження після піку у 2020 році.

Графічний аналіз структури зобов'язань МІП Іспанії за 2018-2023 роки наведено на рисунку 2.9.

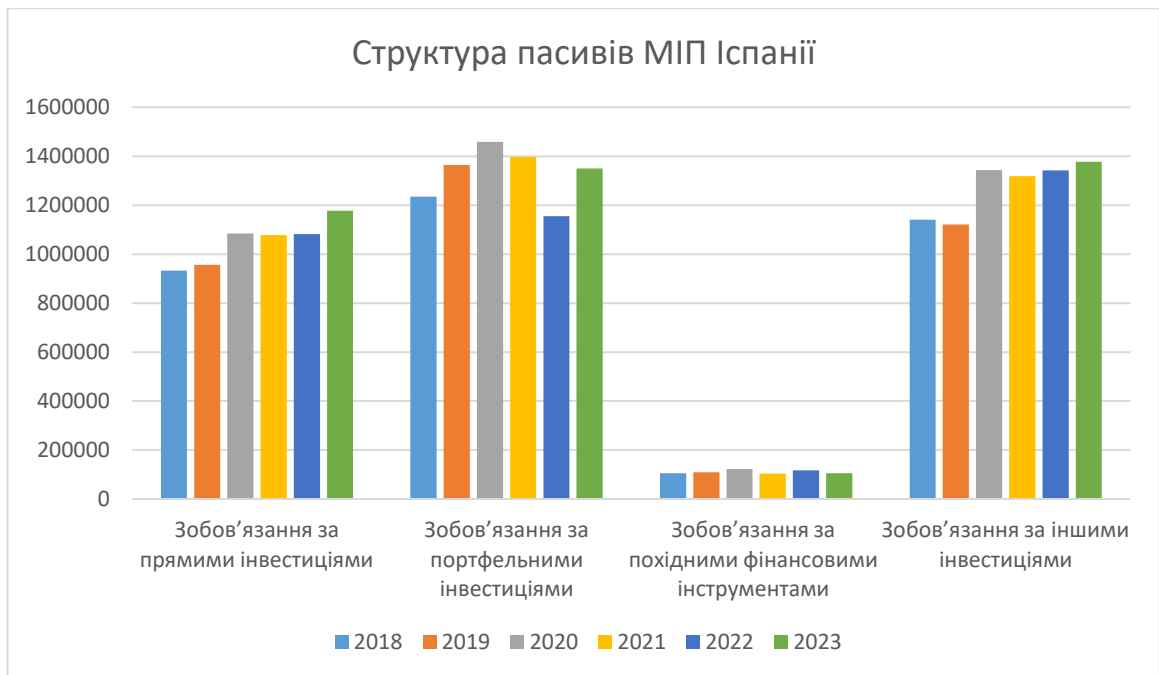

Рис. 2.9. Структура пасивів МІП Італії за 2018-2023 роки, у млн. дол.
Джерело: складено автором на основі даних [30].

Результати аналізу свідчать про те, що зобов'язання за прямими інвестиціями в Іспанії стабільно зростають з 932,396 млрд. дол. у 2018 році до 1 177,393 млрд. дол. у 2023 році, з незначними коливаннями у 2021 та 2022 роках. Зобов'язання за портфельними інвестиціями зростали до 2020 року, досягнувши піку у 1 458,870 млрд. дол., після чого спостерігається зниження у 2021 та 2022 роках. У 2023 році зобов'язання знову збільшуються до 1 350,373 млрд. дол. Зобов'язання за похідними фінансовими інструментами зросли з 105,702 млрд. дол. у 2018 році до 121,614 млрд. дол. у 2020 році, після чого спостерігається зниження до 105,377 млрд. дол. у 2023 році. Зобов'язання за іншими інвестиціями демонструють зростання з 1 140,174 млрд. дол. у 2018 році до 1 377,722 млрд. дол. у 2023 році, з незначними коливаннями у 2019 та 2021 роках.

Отже, структура зобов'язань міжнародної інвестиційної позиції Іспанії демонструє загальне зростання протягом 2018-2023 років у більшості категорій. Зобов'язання за прямими інвестиціями та іншими інвестиціями показують стійке зростання, що вказує на підвищену активність іноземних

інвесторів у цих сферах. Зобов'язання за портфельними інвестиціями, хоча і показали зниження у 2021-2022 роках, знову збільшилися у 2023 році. Зобов'язання за похідними фінансовими інструментами, незважаючи на коливання, демонструють поступове зниження після піку у 2020 році.

Графічний аналіз стану чистої міжнародної інвестиційної позиції (ЧМІП) Італії та Іспанії за 2018-2023 роки наведено на рисунку 2.10.

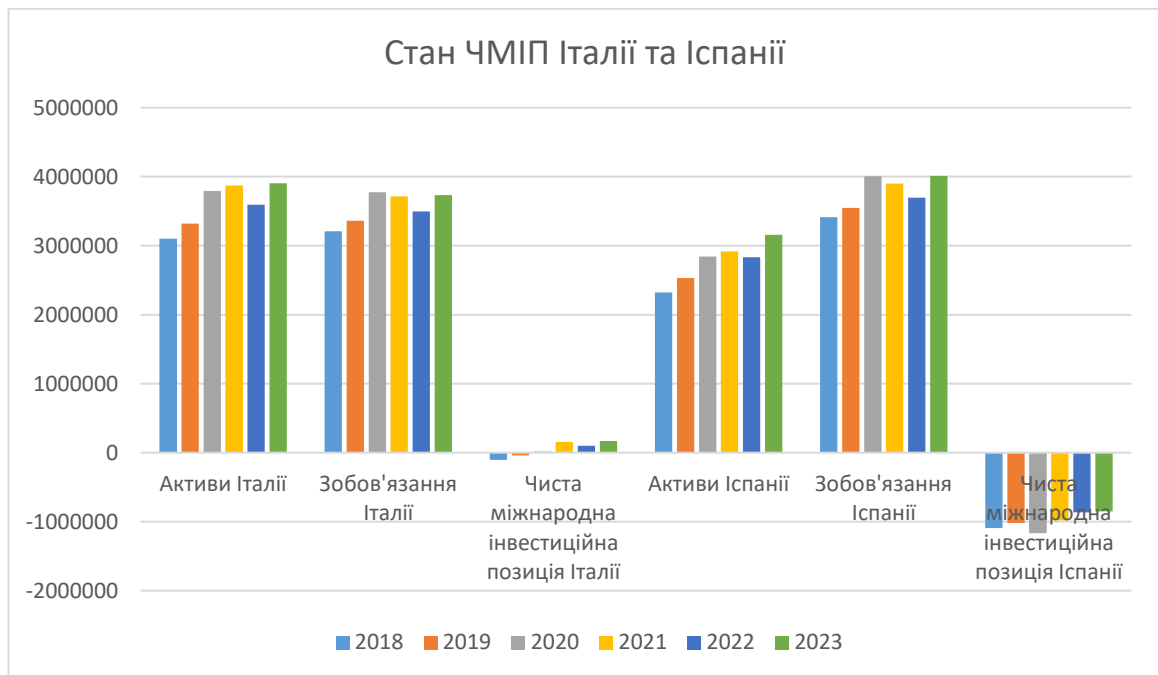

Рис. 2.10. Стан чистої міжнародної інвестиційної позиції Італії та Іспанії за 2018-2023 роки, у млн. дол.

Джерело: складено автором на основі даних [27, 28, 29, 30].

Результати проведеного аналізу свідчать про те, що активи Італії стабільно зростають з 3 104,252 млрд. дол. у 2018 році до 3 903,587 млрд. дол. у 2023 році. Є невелике зниження у 2022 році, але загальна тенденція є позитивною. Зобов'язання також зростають з 3 209,466 млрд. дол. у 2018 році до 3 732,781 млрд. дол. у 2023 році, з невеликими коливаннями у 2020-2022 роках. Італія показує позитивну тенденцію в чистій міжнародній інвестиційній позиції, зростаючи з негативного значення -105,213 млрд. дол. у 2018 році до позитивного значення 170,806 млрд. дол. у 2023 році.

Активи Іспанії також зростають з 2 323,056 млрд. дол. у 2018 році до 3 158,480 млрд. дол. у 2023 році, з невеликим зниженням у 2022 році. Зобов'язання зростають з 3 413,510 млрд. дол. у 2018 році до 4 010,865 млрд. дол. у 2023 році, з коливаннями у 2020-2022 роках. Іспанія демонструє від'ємну чисту міжнародну інвестиційну позицію протягом всього періоду, але показує поступове поліпшення з -1 090,454 млрд. дол. у 2018 році до - 852,383 млрд. дол. у 2023 році.

Таким чином, Італія демонструє позитивну тенденцію як у активах, так і в чистій міжнародній інвестиційній позиції, що свідчить про покращення економічного стану країни. Іспанія, хоча і показує зростання активів, все ще має від'ємну чисту міжнародну інвестиційну позицію, але з поступовим покращенням.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ІТАЛІЇ ТА ІСПАНІЇ З УКРАЇНОЮ

Іспанія та Італія, як важливі члени ЄС, відіграють ключову роль у підтримці незалежності України. Обсяги торговельних та фінансових операцій між Україною та цими країнами свідчать не лише про надання допомоги, але й про зацікавленість у українській продукції, ринках та захисті українських інтересів. Аналіз міжнародної статистики України та обсягів операцій з Іспанією та Італією може відображати як поточну взаємодію, так і перспективи розвитку відносин у контексті регіональної та стратегічної співпраці. Це також дає уявлення про можливості України щодо приєднання до ЄС та НАТО.

Основними показниками у контексті взаємовідносин з цими країнами є обсяги експорту та імпорту товарів та послуг, що є ключовими індикаторами взаємозалежності та співпраці між країнами, особливо у випадку критичних ситуацій у певних галузях виробництва. Дані за всіма торговельними партнерами України наведені у додатках А і Б.

Рис. 3.1. Динаміка експорту товарів з України до Іспанії та Італії (2018 – 2023 рр.), у млн. дол. США.

Джерело: складено на основі даних [33, 34].

Результати проведеного аналізу свідчать про те, що експорт товарів України до Іспанії та Італії демонструє певну волатильність протягом 2018-2023 років. Це пов'язано з рядом факторів, включаючи вплив пандемії COVID-19 та війну Росії проти України. Іспанія показує позитивний тренд у імпорті товарів з України, особливо у 2021 та 2023 роках, що вказує на зростаючу торговельну активність між цими двома країнами.

Італія, в свою чергу, демонструє менш стабільний тренд, з піком у 2021 році, але зниженням у 2022 та 2023 роках. Це свідчить про вплив війни на торговельні відносини.

Прогнозуючи майбутнє, важливо враховувати, що тенденції в експорті будуть залежати від глобальних економічних умов, завершення війни в Україні та змін у торговельній політиці. Враховуючи поточну нестабільність, ймовірно, що експорт товарів з України до Іспанії та Італії буде продовжувати коливатися в найближчому майбутньому.

Графічний аналіз динаміки імпорту товарів в Україну з Іспанії та Італії за 2018-2023 роки наведено на рисунку 3.2.

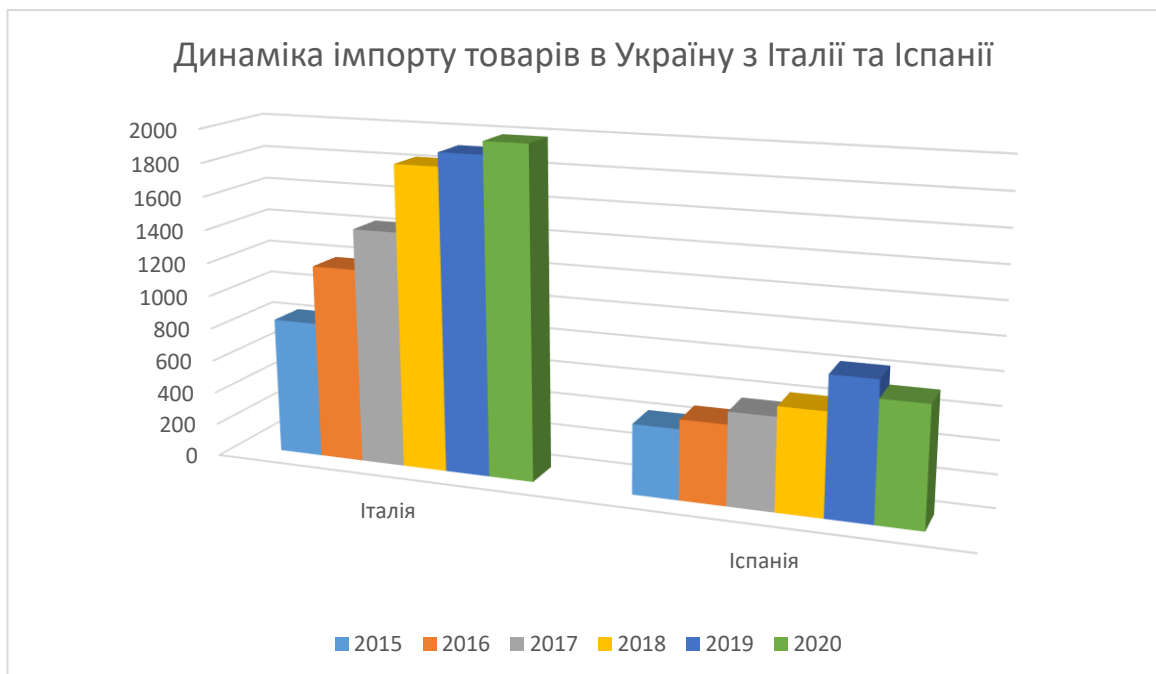

Рис. 3.2. Динаміка імпорту товарів в Україну з Іспанії та Італії (2018 – 2023 рр.), у млн. дол. США.

Джерело: складено на основі даних [33, 34].

Результати проведеного аналізу свідчать про те, що імпорт з Італії в Україну демонструє стійке зростання з 830 млн. дол. у 2015 році до 2 500 млн. дол. у 2021 році. У 2022 році спостерігається значне зниження до 1 678 млн. дол., що може бути пов'язано з впливом війни та інших економічних факторів. У 2023 році імпорт знову зростає до 2 162 млн. дол., що свідчить про відновлення торговельних відносин.

Імпорт з Іспанії в Україну також показує стабільне зростання з 424 млн. дол. у 2015 році до 958 млн. дол. у 2021 році. У 2022 році спостерігається зниження до 690 млн. дол., що також може бути пов'язано з війною та економічною нестабільністю. У 2023 році імпорт з Іспанії зростає до 875 млн. дол., що свідчить про поступове відновлення торговельних відносин.

Таким чином, обидві країни демонструють зростання імпорту до України до 2021 року, що свідчить про посилення торговельних зв'язків. Значне зниження імпорту в 2022 році пояснюється впливом війни в Україні та економічною нестабільністю, спричиненою як війною, так і пандемією COVID-19. У 2023 році спостерігається відновлення імпорту з обох країн, що вказує на стабілізацію та поступове повернення до нормальних торговельних відносин.

Однією із провідних конкурентних переваг України є розвинутий ІТ сектор, саме тому далі проаналізуємо експорт цих послуг.

Експорт комп'ютерних послуг з України зазнавав значної нестабільності, головним чином через пандемію COVID-19 та війну Росії проти України. Іспанія демонструвала позитивний тренд в імпорті комп'ютерних послуг з України, особливо у 2021 та 2023 роках, що свідчить про зростаючу торговельну активність між країнами.

Італія показала меншу стабільність: після піку у 2021 році спостерігалось зниження у 2022 році, а потім знову зростання у 2023 році. Це вказує на зміни в торговельній політиці та нові виклики, пов'язані з військовими діями та переходом країни на військову економіку [34].

Прогнози для цього показника повинні враховувати, що майбутні тенденції в експорті залежатимуть від глобального становища України та її партнерів, а також від умов перемоги України у війні з Росією, встановлення певного рівня політичної стабільності та змін у торговельній політиці. Зважаючи на проблеми, що виникають у поточному міжнародному становищі України, експорт комп'ютерних послуг до Іспанії та Італії може не лише продовжувати коливатися, але й суттєво зменшитися через залучення фахівців цієї сфери до бойових дій, зокрема як операторів дронів, спеціалістів з кібербезпеки тощо.

Визначмо також загальну динаміку міжнародних переказів в Україну з Іспанії та Італії за вказаний період.

Загальна тенденція показує, що сума переказів з Іспанії зростала від 87 млн у 2018 році до піку в 102 млн у 2021 році, але потім впала до 75 млн у 2023 році. Це демонструє зменшення обсягу переказів або зміну умов для їх здійснення. Відбувається зростання суми переказів з Італії з 242 млн. у 2018 році до піку в 398 млн. у 2020 році. Проте, у 2021 році цей показник трохи знизився до 394 млн., а потім значно впав до 262 млн. у 2023 році.

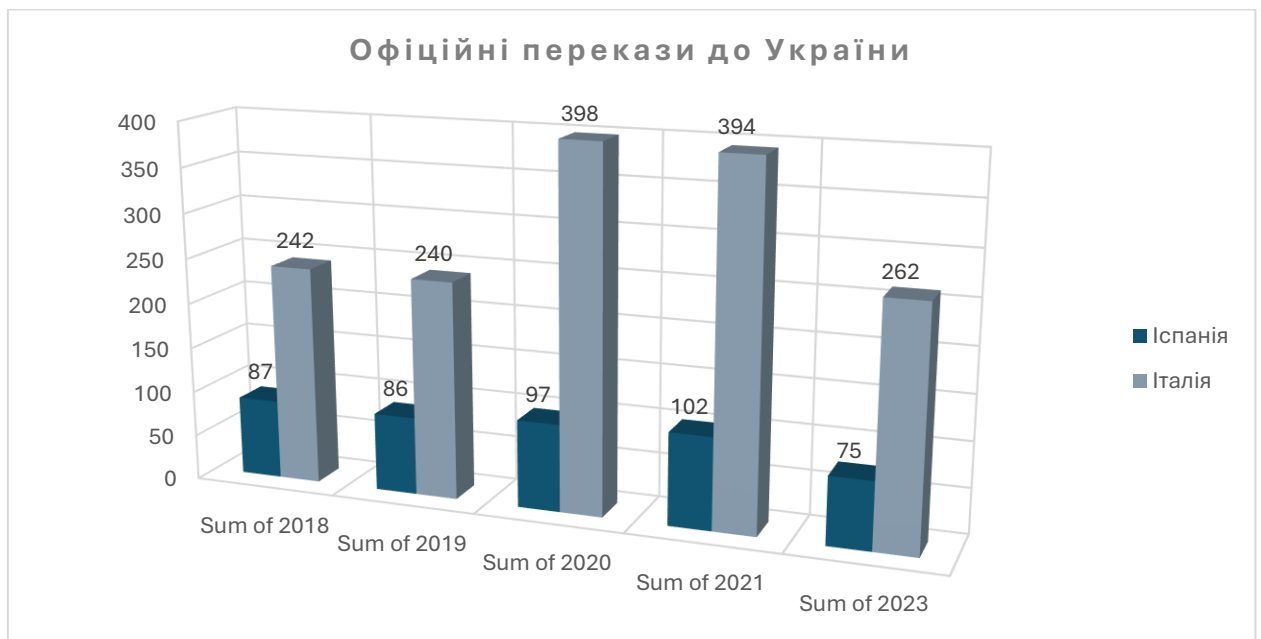

Рис. 3.3. Динаміка офіційних грошових переказів в Україну з Іспанії та Італії (2018 – 2023 рр.)

Джерело: складено на основі даних [35].

Загалом, обидва показники продемонстрували зростання до 2020-2021 років, після чого спостерігалось зниження. Це пов'язано з геополітичними та економічними факторами, що впливали на нові економічні умови, міграційні тенденції та політику в сфері грошових переказів.

Якщо поточні тенденції збережуться, обсяг переказів продовжить зменшуватися. Навіть без детального аналізу можна стверджувати, що це реалістичний сценарій в контексті економічного становища країни, включаючи макроекономічні показники, політику в сфері грошових переказів та міграційні моделі.

Аналізуючи загальну динаміку міжнародних переказів за допомогою офіційних та неофіційних джерел в Україну з Іспанії та Італії за вказаний період, можна відзначити, що для Іспанії тенденція показує зростання суми переказів з 88 млн грн у 2018 році до піку в 102 млн грн у 2021 році, після чого спостерігалось зниження до 75 млн грн у 2023 році. Це свідчить про зменшення обсягу переказів та зміну умов для їх здійснення в умовах війни.

Схожа ситуація спостерігається і для Італії: сума переказів зросла з 492 млн грн у 2018 році до піку в 498 млн грн у 2019 році. Проте, у 2020 році цей показник дещо знизився до 475 млн грн, а потім знову зріс до 490 млн грн у 2021 році, але значно впав до 315 млн грн у 2023 році [35].

Отже, результати проведеного аналізу свідчать про те, що Італія та Іспанія є важливими торговельними партнерами України, що сприяє диверсифікації ринків збуту української продукції та зменшенню залежності від обмеженої кількості торгових партнерів. Торговельні відносини з цими країнами дозволяють Україні забезпечити стабільний попит на свої товари та послуги, що є критично важливим для економічного зростання.

Економічна співпраця з Італією та Іспанією відкриває можливості для залучення прямих іноземних інвестицій. Інвестиції з цих країн обов'язково сприятимуть економічному відновленню України після її перемоги у війні з Росією.

ВИСНОВКИ

Результати аналізу, проведеного у кваліфікаційній роботі, свідчать про те, що зовнішньоекономічні операції Італії та Іспанії відіграють критично важливу роль у формуванні їх макроекономічної стабільності та розвитку.

У першому розділі кваліфікаційної роботи проведено критичний аналіз результатів досліджень іноземних вчених стосовно трансформації зовнішньоекономічних позицій Італії та Іспанії в умовах сучасного економічного розвитку. За його результатами можна зробити висновок про те, що обидві країни стабільно розвиваються, використовуючи власні конкурентні переваги. При цьому економіки Італії та Іспанії суттєво постраждали від світової пандемії та війни Росії проти України.

Разом з тим, відновлення, яке почалося після світової пандемії в Італії та Іспанії, триває, а наслідки запровадження суворих санкцій проти Росії повністю компенсуються поставками енергоносіїв з інших регіонів світу та стабільністю світових цін на них.

Результати проведеного дослідження свідчать про те, що Італія має позитивний торговельний баланс у більшості років, за винятком 2022 року, тоді як Іспанія постійно має дефіцит. Найбільший дефіцит в обох країнах спостерігався у 2022 році. Експорт Італії значно перевищує експорт Іспанії у всі роки. Італія демонструє стабільне зростання експорту, тоді як експорт Іспанії коливався, але також зростав у 2021-2023 роках. Імпорт Італії також значно перевищує імпорт Іспанії. Імпорт обох країн зростав у 2021-2022 роках, але знизився у 2023 році.

Результати аналізу динаміки торгівлі послугами Італії та Іспанії за 2018-2023 роки показують різні підходи та результати у цій сфері. Італія мала постійно від'ємний баланс послуг, тоді як Іспанія мала стабільно позитивний баланс. Експорт і імпорт послуг обох країн знизився у 2020 році через пандемію, але потім зростав у наступні роки.

Результати проведеного дослідження свідчать про те, що поточні рахунки обох країн зазнали значних коливань протягом 2018-2023 років, що відображає вплив глобальних економічних подій, таких як пандемія COVID-19 та війна в Україні. При цьому Іспанія продемонструвала відносно стабільні результати з менш значними коливаннями у порівнянні з Італією, яка мала більш різкі зміни, особливо в 2022 році. Обидві країни показали ознаки відновлення у 2023 році.

Згідно результатів дослідження фінансовий рахунок Італії демонструє значні позитивні значення у 2018-2021 роках, з піком у 2020 році. У 2022 році спостерігається негативне значення фінансового рахунку, що може свідчити про економічні труднощі, які були обумовлені початком широкомасштабної агресії Росії проти України та запровадженням жорстких санкцій проти Росії. У 2023 році фінансовий рахунок знову стає позитивним, що свідчить про покращення економічної ситуації та зростанням закордонних інвестицій.

Фінансовий рахунок Іспанії показує позитивні значення протягом усього періоду, з найнижчим значенням у 2020 році. Після 2020 року спостерігається поступове зростання фінансового рахунку, що свідчить про покращення економічної ситуації та збільшення інвестицій за кордон. У 2023 році фінансовий рахунок досягає свого максимуму за 2018-2023 роки.

Таким чином, результати проведеного аналізу свідчать про те, що Італія та Іспанія демонструють різні тенденції у фінансових рахунках, зокрема Італія показала значні коливання, тоді як Іспанія демонструє поступове зростання після 2020 року.

Структура активів міжнародної інвестиційної позиції Італії демонструє загальне зростання протягом 2018-2023 років у більшості категорій. Портфельні інвестиції залишаються найвагомішою категорією активів, слідом за якими йдуть прямі інвестиції та інші інвестиції. Резервні активи також показують стабільне зростання, що свідчить про зміцнення економічної стабільності країни. Похідні фінансові інструменти, хоча й менш значущі за обсягом, також демонструють зростання, особливо в 2022 році.

Структура активів міжнародної інвестиційної позиції Іспанії демонструє загальне зростання протягом 2018-2023 років у всіх категоріях активів. Портфельні інвестиції та інші інвестиції залишаються найвагомими категоріями активів. Прямі інвестиції також показують стабільне зростання, що свідчить про фінансові можливості національних інвесторів. Резервні активи, хоча і менш значущі за обсягом, також демонструють стабільне зростання, що вказує на зміцнення економічної стабільності країни.

Результати проведеного дослідження свідчать про те, що Італія демонструє позитивну тенденцію як у активах, так і в чистій міжнародній інвестиційній позиції, що свідчить про покращення економічного стану країни. Іспанія, хоча і показує зростання активів, все ще має від'ємну чисту міжнародну інвестиційну позицію, але з поступовим покращенням.

Результати проведеного аналізу свідчать про те, що експорт товарів України до Іспанії та Італії демонструє певну волатильність протягом 2018-2023 років. Це пов'язано з рядом факторів, включаючи вплив пандемії COVID-19 та війну Росії проти України. Іспанія показує позитивний тренд у імпорті товарів з України, особливо у 2021 та 2023 роках, що вказує на зростаючу торговельну активність між цими двома країнами. Італія, в свою чергу, демонструє менш стабільний тренд, з піком у 2021 році, але зниженням у 2022 та 2023 роках. Це свідчить про вплив війни на торговельні відносини.

Результати проведеного аналізу свідчать про те, що Італія та Іспанія є важливими торговельними партнерами України, що сприяє диверсифікації ринків збуту української продукції та зменшенню залежності від обмеженої кількості торгових партнерів. Торговельні відносини з цими країнами дозволяють Україні забезпечити стабільний попит на свої товари та послуги, що є критично важливим для економічного зростання.

Економічна співпраця з Італією та Іспанією відкриває можливості для залучення прямих іноземних інвестицій. Інвестиції з цих країн обов'язково сприятимуть економічному відновленню України після її перемоги у війні з Росією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Giordano, Claire & Tosti, Enrico. (2024). Weathering the storm: a characterization of the recent terms-of-trade shock in Italy. URL: https://www.researchgate.net/publication/378877413_Weathering_the_storm_a_characterization_of_the_recent_terms-of-trade_shock_in_Italy (дата звернення 7.03.24).
2. Maghssudipour, A., Bellandi, M. & Caloffi, A. The role of language in international trade and the “made in Italy”. *J. Ind. Bus. Econ.* 50, 677–702 (2023). URL: <https://doi.org/10.1007/s40812-022-00238-w> (дата звернення 7.03.24).
3. Zhang, M., Adebayo, T. S., Awosusi, A. A., Ramzan, M., Otrakçı, C., & Kirikkaleli, D. (2024). Toward sustainable environment in Italy: The role of trade globalization, human capital, and renewable energy consumption. *Energy & Environment*, 35(4), 2058-2086. URL: <https://doi.org/10.1177/0958305X221146941> (дата звернення 7.03.24).
4. Subioli, Francesca & Raitano, Michele. (2022). Differences set in stone: evidence on the inequality-mobility trade off in Italy. URL: https://www.researchgate.net/publication/375497050_Differences_set_in_stone_evidence_on_the_inequality-mobility_trade_off_in_italy (дата звернення 7.03.24).
5. Luigi Buttiglione, Paolo Del Giovane and Eugenio Gaiotti. The implementation of monetary policy in Italy: the role of repo operations and official rates. URL: <https://www.bis.org/publ/confp03m.pdf> (дата звернення 8.03.24).
6. Marcolin, A., & Gasparri, S. (2024). Digitalization and employment relations in the retail sector. Examining the role of trade unions in Italy and Spain. *European Journal of Industrial Relations*, 30(2), 151-178. URL: <https://doi.org/10.1177/09596801231213809> (дата звернення 8.03.24).
7. Marino, S., Martínez Lucio, M., Connolly, H. (2023). Migration, Trade Unions and the Re-making of Social Inclusion: The Case of Territorial Union Engagement in France, Italy and Spain. In: Lerpold, L., Sjöberg, Ö., Wennberg,

- K. (eds) Migration and Integration in a Post-Pandemic World. Palgrave Macmillan, Cham. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-031-19153-4_7 (дата звернення 8.03.24).
8. Minondo, A. (2021), "Impact of COVID-19 on the trade of goods and services in Spain", *Applied Economic Analysis*, Vol. 29 No. 85, pp. 58-76. URL: <https://doi.org/10.1108/AEA-11-2020-0156> (дата звернення 8.03.24).
 9. Trade Balance of Italy, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 18.03.24).
 10. Trade Balance of Spain, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 18.03.24).
 11. Balance of Service of Italy, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 18.03.24).
 12. Balance of Service of Spain, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 18.03.24).
 13. Primary Income Balance of Italy, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 18.03.24).
 14. Primary Income Balance of Spain, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 25.03.24).
 15. Secondary Income Balance of Italy, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 25.03.24).
 16. Secondary Income Balance of Spain, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 25.03.24).
 17. Current Account of Italy, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 29.03.24).
 18. Current Account of Spain, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 29.03.24).
 19. Financial Account of Italy, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 29.03.24).

20. Financial Account of Spain, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 29.03.24).
21. Foreign Direct Investments of Italy, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 29.03.24).
22. Foreign Direct Investments of Spain, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 29.03.24).
23. Foreign Portfolio Investments of Italy, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 29.03.24).
24. Foreign Portfolio Investments of Spain, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 29.03.24).
25. Foreign Other Investments of Italy, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 29.03.24).
26. Foreign Other Investments of Spain, IMF, International Financial Statistics. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805740> (дата звернення 29.03.24).
27. Assets. International Investment Position of Italy - IMF Data. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805744>. (дата звернення 12.04.24).
28. Liabilities. International Investment Position of Italy - IMF Data. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805744>. (дата звернення 12.04.24).
29. Assets. International Investment Position of Spain - IMF Data. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805744>. (дата звернення 12.04.24).
30. Liabilities. International Investment Position of Spain - IMF Data. URL: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805744>. (дата звернення 12.04.24).
31. GDP of Italy. World Bank. URL: <https://data.worldbank.org/country/IT> (дата звернення 12.04.24).

32. GDP of Spain. World Bank. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=ES> (дата звернення 12.04.24).
33. Статистика зовнішнього сектору. Статистика зовнішнього сектору України за методологією 6-го видання "Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції" (МВФ, 2009). Зовнішня торгівля. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> (дата звернення 19.04.24).
34. Статистика зовнішнього сектору. Статистика зовнішнього сектору України за методологією 6-го видання "Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції" (МВФ, 2009). Зовнішня торгівля з країнами ЄС. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> (дата звернення 19.04.24).
35. Статистика зовнішнього сектору. Статистика зовнішнього сектору України за методологією 6-го видання "Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції" (МВФ, 2009). Грошові перекази. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> (дата звернення 19.04.24).

Додаток А

Динаміка експорту товарів з України у розрізі країн світу,
у млн. дол. США

№	Країни	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	у % до з.о.
	Усього	34 665	32 859	38 928	42 599	45 415	44 885	62 853	40 749	34 678	
1	Польща	1 506	1 686	2 037	2 465	2 539	2 518	4 378	5 983	4 418	12,7
2	Румунія	468	533	588	653	682	787	1 204	3 638	3 630	10,5
3	Китай	2 379	1 820	2 038	2 200	3 521	7 002	7 886	2 453	2 404	6,9
4	Туреччина	2 750	2 034	2 485	2 332	2 585	2 383	4 016	2 900	2 368	6,8
5	Іспанія	1 025	988	1 243	1 361	1 490	1 241	1 659	1 563	2 004	5,8
6	Німеччина	799	852	1 091	1 526	1 769	1 497	2 278	1 786	1 847	5,3
7	Італія	1 822	1 776	2 327	2 495	2 286	1 856	3 340	1 581	1 521	4,4
8	Нідерланди	738	876	1 541	1 434	1 713	1 619	2 116	1 450	1 479	4,3
9	Єгипет	2 038	2 255	1 831	1 555	2 251	1 615	1 940	796	1 085	3,1
10	Словаччина	373	375	554	713	552	355	924	1 432	1 055	3,0
11	Болгарія	418	416	429	511	468	496	807	1 417	905	2,6
12	Чехія	379	407	530	642	667	607	1 104	1 036	848	2,4
13	Молдова	518	474	702	785	722	678	859	920	819	2,4
14	Угорщина	381	440	550	729	752	490	608	1 357	724	2,1
15	Литва	222	240	359	330	395	420	544	638	626	1,8
16	Австрія	291	299	460	470	514	519	869	763	553	1,6
17	Індія	1 444	1 902	2 189	2 164	1 960	1 936	2 482	889	543	1,6
18	Сполучені Штати Америки	462	417	817	1 092	955	966	1 595	856	518	1,5
19	Франція	468	418	375	490	549	538	846	558	471	1,4
20	Велика Британія	320	284	440	537	572	586	984	363	356	1,0
21	Бельгія	273	223	425	570	650	526	614	442	353	1,0
22	Латвія	135	125	202	283	280	222	271	278	322	0,9
23	Ізраїль	589	481	601	577	618	553	723	328	305	0,9
24	Саудівська Аравія	760	591	517	749	744	719	751	439	291	0,8
25	Казахстан	703	385	371	375	366	325	437	292	265	0,8
26	Греція	153	159	195	279	273	178	209	182	258	0,7
27	Ліван	299	335	427	405	372	324	389	226	239	0,7
28	Грузія	399	390	418	479	388	366	436	248	237	0,7
29	Португалія	289	200	235	225	281	232	331	133	223	0,6
30	Об'єднані Арабські Емірати	301	272	384	485	521	437	528	204	215	0,6
31	Бангладеш	207	327	372	218	443	358	311	97	211	0,6
32	Азербайджан	318	246	354	359	400	346	394	191	196	0,6
33	Ірак	473	374	475	643	584	598	694	293	194	0,6
34	Швейцарія	65	66	100	67	69	74	111	120	154	0,4
35	Туніс	329	235	289	392	362	415	406	192	150	0,4
36	Узбекистан	170	135	163	282	214	294	429	188	144	0,4
	Росія	4 200	3 069	3 377	3 045	2 642	2 206	2 728	336	0	0,0

Джерело: [33, 34].

Додаток Б

Динаміка імпорту товарів в Україну у розрізі країн світу,
у млн. дол. США

№	Країни	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	у % до з.о.
	УСЬОГО	35087	36714	46607	53924	57646	51438	69223	52891	61645	100
1	Китай	3604	4490	5402	7297	8908	7992	10476	8258	10130	16,4
2	Польща	2020	2349	3009	3191	3725	3815	4622	5230	6347	10,3
3	Німеччина	3579	3912	4994	5514	5576	4956	5890	4305	4842	7,9
4	Туреччина	815	1055	1210	1656	2310	2371	3189	3330	4680	7,6
5	Сполучені Штати Америки	1447	1657	2479	2916	3251	3033	3294	2146	2842	4,6
6	Болгарія	252	171	188	257	355	286	394	2030	2219	3,6
7	Італія	830	1182	1426	1827	1910	1988	2500	1678	2162	3,5
8	Індія	431	472	537	602	733	713	949	1676	1872	3,0
9	Франція	857	1490	1521	1437	1611	1434	1730	1208	1740	2,8
10	Чехія	393	567	771	924	1085	888	1326	1339	1682	2,7
11	Словаччина	331	417	489	507	636	1127	894	966	1652	2,7
12	Румунія	290	315	361	392	514	546	653	1413	1503	2,4
13	Греція	238	233	243	269	309	315	495	756	1374	2,2
14	Литва	546	488	675	873	1139	809	1281	1315	1294	2,1
15	Угорщина	1325	502	780	861	894	1066	1225	740	1089	1,8
16	Велика Британія	546	684	771	869	754	717	1104	754	1083	1,8
17	Нідерланди	417	521	624	756	745	726	980	1056	1015	1,6
18	Японія	358	522	691	703	936	1053	1200	623	892	1,4
19	Іспанія	424	482	559	620	830	722	958	690	875	1,4
20	Швейцарія	424	945	1630	1595	1541	819	2428	957	868	1,4
21	Швеція	196	349	424	455	484	421	717	506	748	1,2
22	Республіка Корея	233	242	303	406	433	484	674	509	652	1,1
23	Бельгія	344	426	498	525	525	505	731	525	648	1,1
24	Пакистан	59	45	55	63	76	79	91	62	553	0,9
25	В'єтнам	251	303	392	411	427	458	571	310	521	0,8
26	Австрія	332	424	436	547	597	513	803	456	486	0,8
27	Норвегія	739	162	204	219	253	277	370	264	336	0,5
28	Саудівська Аравія	136	133	173	175	171	100	184	305	334	0,5
29	Канада	206	215	299	331	194	201	260	166	325	0,5
30	Ізраїль	167	178	163	206	194	169	219	276	293	0,5
31	Латвія	78	104	137	145	158	153	196	227	288	0,5
32	Фінляндія	205	201	219	289	254	232	294	228	278	0,5
33	Азербайджан	30	39	417	464	379	318	687	483	275	0,4
34	Малайзія	117	144	167	206	210	217	248	204	270	0,4
35	Казахстан	377	434	315	457	447	409	837	511	265	0,4
36	Тайвань, Провінція Китаю	111	141	161	175	192	187	234	221	247	0,4
	Білорусь	2447	2777	3203	3785	3715	2861	4774	1358	20	0,0
	Росія	7420	5110	7166	8011	6794	4350	6018	1540	5	0,0

Джерело: [33, 34].